

MATHILDA ROOS

En kvinnotjusare

Ur *Berättelser och skizzer* (1884)

Thure Nikolaus Holm, så hette han egentligen, fastän kamraterna nästan alltid kallade honom Niklas. Men som han sjelf icke tyckte om detta smeknamn, i synnerhet då fruntimmer voro närvarande, är det kanske mera tillständigt att här kalla honom Thure, som hans mor och hans gamla amma brukade göra.

Thure var just ingen skönhet; om somrarne var han fräknig och om vintrarne rödblå, och så hade han stora öron, med hvilka han oupphörligt klippte. Han hade så ofta roat skolkamraterna med denna talang, att den nu blifvit en nästan oöfvervinnelig vana. Men han sörjde ej öfver sin brist på skönhet, ty han visste, att det ej är med ett vackert utseende, utan med kraft och manlighet man tjusar kvinnorna. Och Thure var en stor fruntimmerskarl. Det låg troligen i blodet, ty hans far och farfar hade tyckt mycket om kurtis. ”Gossen brås på sin far” – brukade hans mor säga – ”flickorna äro tokiga i honom liksom i fadern.” –

Men Thure tyckte icke om andra än vackra och mycket unga flickor, och han förklarade anspråkslöst, att om han gifte sig, skulle det vara med den vackraste och rikaste sjuttonåring i Stockholm. Fula och illa klädda flickor kunde

PDF från Litteraturbankens sidor om Shared Reading:

<https://lb.se/bibliotekariesidor/shared-reading/>

Texten är hämtad ur *Berättelser och skizzer* (1884):

<https://lb.se/f/RoosM/t/BerattelserOchSkizzer/sida/175/etext>

han icke fördraga, och för en flicka, som närmade sig 25 år, hade han alltid ett särskildt medlidsamt tonfall i rösten, då han talade om henne, i synnerhet om hon var vacker. ”Det är skada på henne” – brukade han säga – ”rigtig skada”. Gamla qvinnor, särskildt ogifta, funno ej heller nåd för Thures ögon; han var visserligen så nådig och tillät dem att existera – ehuru han omöjligt kunde begripa hvad det tjenade till – men att en gammal qvinna kunde ha något roligt af lifvet eller öfver hufvud taget känna och tänka som andra menniskor, det gick alldeles öfver Thures horisont. Han betraktade alltid gamla mamseller som något slags misslyckadt, odugligt fabrikat.

Men hvad Thure rakt inte kunde tåla, det var guvernanter och seminarister och studentskor. Hos dem fans inte längre den rena qvinligheten, den underbara doften, som är sjelfva tjusningen hos qvinnan, och som Thure så väl förstod att uppskatta. Dessutom, då qvinnan blir student, tränger hon kanske icke in på mannens gebit, stjälar hon sig icke till kunskaper, som naturen ämnat honom, skaffar sig befattningar, som nog ändå många trängas om? Sådana qvinnor föraktade Thure, och deras straff skulle bli, att han helt och hållet ämnade undandraga dem sin hyllning.

Det fans ännu en klass af menniskor, för hvilka Thure hyste en viss afvoghet, och det var militärer. Ingen visste hvarifrån denna illvilja kom, men så snart en löjtnant – det var egentligen löjtnanter han hatade – nalkades Thure, blef han alldeles som besatt. ”Kan man tänka sig någonting snobbigare än de der officerspojkarne”, brukade han säga, då han om middagarne vandrade uppför Drottninggatan med någon af sina jemnåriga under armen. ”Det är dessutom gammalmodigt att svärma för militärer, man ser ju att de

unga flickorna rakt inte bry sig om dem. I våra bildade tider föraktar man den råa styrkan.”

Thures mor var en fattig enka, som arbetade dag och natt för att hålla sonen med nystärkta skjortor och promenadkäppar och cigarrer. Thure älskade också sin mor, och fastän hon var en både gammal och ful kvinna, hade han alldeles klart för sig det ändamålsenliga i att hon existerade.

Thure hade äfven en morbror, en rik grosshandlare nere i någon småstad, och på honom byggde han stora förhoppningar. Grosshandlaren hade två fullväxta döttrar, och det var Thures framtidsdröm, att lyckas fånga en af de begge kusinerna.

Sommaren efter det Thure tagit sin studentexamen – han var just ingen ungdom på den tiden, ty han hade fyllt 22 år – blef han bjuden att komma och helsa på hos morbrodern, och han dröjde ej med att antaga bjudningen. ”Nu skall man tjusa småstadsflickorna”, tänkte han, medan han packade in sin kappsäck och lade in sina halsdukar och kragar. ”Jag tänker det skall smaka dem att få ned en stockholmskavaljer”, fortsatte han, i det han gick fram till spegeln och ordnade sitt hår och skägg. Han hade ett mycket omedgörligt skägg, styft och stripigt som rågstubb, och om morgnarne, då håret stod okammadt omkring honom, liknade han en faun eller satyr, så att man nästan kunde blifva rädd för honom. Men så kammade han sig och smorde massor af pomada i sitt röda hår, och då försvann alldeles den mytologiska stämningen, utom i hans ögon, der den ibland kunde titta fram.

I början af juli månad lemnade Thure Stockholm, och for ned till sin morbror, den rike grosshandlaren.

Grosshandlar Vikblad var en af stadens magnater. Han hade ett stort hus vid torget, och här bodde han med sin familj, som bestod af sex döttrar – han var enkling sedan ett

par år tillbaka – af hvilka två voro fullväxta och skötte hans hushåll. De skulle äfven läsa med småsyskonen, men då det aldrig blef någonting af dermed, tog grosshandlaren en guvernant för sina yngsta barn.

Då Thure anlände till stationen, var grosshandlarens vagn nere för att hemta honom. Thure kastade sig upp i vagnen, ropade ”kör” åt kusken, lutade sig baklänges och lade det ena benet öfver det andra. Under vägen mötte han flere af stadens unga damer; han plirade med ögonen, strök sina mustascher och gaf dem en kritisk blick, som han tydligt såg jagade blodet till deras kinder. ”Nu äro de allt bra nyfikna” – tänkte han småleende, i det han förestälde sig, hur det skulle gå som en löpeld genom staden, att grosshandlar Vikblads vagn hade varit och hemtat en främmande herre nere vid stationen.

Redan i tamburen mötte Thure sin morbror, som med bullrande glädtighet helsade honom välkommen.

”Det var t–n, hvad du har växt, pojke, du är ju lång som en dragon!” sade han, i det han slog Thure på axeln.

Grosshandlaren var en stor, fet herre med rödbrusigt ansigte och små, skälmska ögon. Han skrattade mycket och kunde vara icke så litet illmarig, när han ville. Han tyckte om att gyckla med människor, men han var för öfrigt en hjertans god och välvillig person.

Thure blef nu visad till sitt rum, och der uppehöll han sig en god stund med att göra toalett. Slutligen blef han färdig och inträdde i salongen, der han träffade de båda kusinerna, som han ej sett på tio år och med hvilka han nu förnyade bekantskapen.

De voro hvarandra temligen lika, feta, runda och finhyllta och nästan alltid leende båda två. Men den ena af

dem var 24 år och hade blå ögon, och den andra var bara 19 och hade bruna, de mest skälmska och qvicka man kan tänka sig. Thure sade också genast till sig sjelf, att det var hon, den brunögda, som skulle bli föremålet för hans ridderlighet.

Han försökte därför, att så snart igenkännings- och helsningsceremonierna voro förbi inleda en skämtande och litet kurtisant konversation. Men det ville ej riktigt lyckas; de begge systrarna hade tydligen någonting roligt sins emellan, de sågo på hvarandra och smålogo; i synnerhet den brunögda tycktes vara full af dämpad munterhet, allt emellanåt hoppade hon till på stolen, stoppade näsduken in i munnen och tittade ut genom fönstret och hostade.

”Småstadsfasoner”, tänkte Thure medlidsamt; ”nä ja, man får inte ännu räkna så noga med henne.”

Nu inträdde de yngre barnen, kammade och rentvättade till middagen, och med dem en ung dam, som genast väckte Thures nyfikenhet. Han sneglade på henne med samma uttryck af misstänksamhet som en hund, då han vädrar på en främmande person.

Det var bestämdt en guvernant, det kunde aldrig slå fel!

Ja, det var mycket riktigt så, – grosshandlaren presenterade henne som fröken Linder, lärarinna åt hans yngsta barn. Thure bugade sig och betraktade henne ånyo, och då han det hade gjort, fick han genast klart för sig, att det var en qvinna, som han inte skulle komma att tåla.

Den unga damen, som var nog olycklig att så der plötsligt bli föremål för Thures hat, såg lyckligtvis icke ut att vara mycket känslig därför. Hon hade en smärt figur och ett blekt, något magert ansigte med djupblå, allvarliga ögon. Hennes utseende var på det hela taget obetydligt, men det var någonting hos henne som man genast bemärkte, och det var

hennes hållning. Man skulle nästan kunna kallat den själfull; det låg någonting öfverlägset, omedvetet öfverlägset deri, och då hon kom in i ett rum, brukade nästan alla herrar – utom Thure och hans likar förstås – helsa på henne, som om hon varit en rik och förnäm dam.

Och ändå var hon så lugn och mild, så drömmande likgiltig, medan de andra pratade och skrattade omkring henne.

Vid bordet var konversationen mycket liflig. Grosshandlaren berättade historier från sin ungdomstid, och för hvarje gång han slutade en historia, skrattade han, så att tårarne runno, och vände sig derefter till fröken Linder med ett: ”det är befängdt, eller hur, fröken?”

Fröken Linder böjde på hufvudet och småskrattade – ett lågt, behagligt skratt.

Thure, som var nog lycklig att sitta bredvid den lilla brunögda, försökte nu liksom före middagen att få i gång ett trefligt samtal på tu man hand, men nu liksom då lyckades det ej. Hon bara skrattade så snart Thure sade någonting, och då han såg upp på henne ryckte det i hennes läppar, och så tittade hon ned och började fnissa och rita på tallriken med gaffeln. Thure tänkte inom sig, att det var en fasligt skrattande familj – men slutligen blef han ond. Han försökte visserligen att trösta sig med, att det var småstadsfasoner, och att småle öfverlägset, men han kände hur hans händer blefvo fuktiga och hur det började att brinna små röda fläckar på hans kinder. Till sist kunde han icke låta bli att fråga henne, hvarför hon skrattade?

”Ack, Thure får verkligen ursäkta”, svarade den unga flickan, alltjemt fnissande, ”men det är så lustigt ... jag har aldrig sett någonting sådant ... utom på åsnor, tror jag ... åh,

det är så förfärligt komiskt ... hur i all världen bär Thure sig åt ... Thure klipper oupphörligt med öronen ... så här ...”

Och hon sträckte upp händerna och förde härmande sina små örsnibbar af och an.

Thure blef purpurröd i ansigtet. Han hade alldeles glömt denna olyckliga vana. Och i förvirringen och förtreten kommo hans örsnibbar i ännu häftigare rörelse, så att de flögo af och an som ett par vingar, hvilket hade till följd att kusinens skratt blef ännu häftigare.

Lyckligtvis var middagen nu slut, så att man fick stiga upp från bordet och afbryta den besvärliga situationen.

Efter middagen gick man ned i trädgården och drack kaffe i en berså. Thure hade nu hemtat sig litet och försökte allt hvad han kunde att hålla sina öron i styr. De unga flickorna voro mycket pratsamma och berättade ifrigt, att om ett par dagar skulle det bli bal på hotellet, en riktigt magnifik bal, arrangerad af stadens ungherrar, en bal med regementsmusik och buketter och dekorationer i kotiljongen.

Nu blef Thure uppiggad och glömde alldeles sina föregående motgångar. Här var ett fält, der han skulle skörda lagrar! Här skulle han visa småstadsboarne, hur man dansar i Stockholm! Han vände sig genast till den lilla brunögda och anhöll småleende att få dansa kotiljongen med henne.

Hon blef mycket häpen vid denna anhållan, och rodnade häftigt.

”Nej tack”, svarade hon derefter bestämdt, ”jag är redan uppbjuden.”

”Nu narras Elsa!” ropade en af småflickorna, som satt vid bordet och doppade skorpor i kaffet. ”Det ser jag på Elsa, för Elsa blir alldeles röd i ansigtet.”

”Nehej, jag narras inte!” svarade Elsa med misstänkt ifver. ”Dessutom skall jag lära min lilla nåd, att sådant der småfolk inte blandar sig i, när stort folk talar.”

Härmed ryckte hon den lilla temligen omildt i håret; denna började skrika och slå med händerna, fröken Linder måste träda emellan för att lugna det unga sinnet, och Elsa passade på att springa sin väg, för att slippa flere uppbudningar.

Det blef ett ögonblicks tystnad, som slutligen afbröts genom fröken Linder, som frågade Thure, om han var mycket road af dans.

Thure blef starkt retad af denna fråga. Han lutade sig bakåt, flyttade litet på sin hatt och blåste förnämt ut sin cigarrök.

”Åhja”, svarade han och strök betänksamt sina mustascher, ”jag har i synnerhet *varit* det. Vi stockholmare äro så mycket med, att vi fort nog bli trötta derpå.”

”Kors, det är att vara blaserad vid bra unga år”, sade fröken Linder småleende.

Thure sneglade på henne – han tyckte det var riktigt oförskämdt sagdt. Han kände sig nästan ilsket stämd. Den der lilla guvernantstippan med sin gulbleka fysiologi! Det var då väl icke möjligt, att någon kunde bli kär i en sådan flicka.

”Ja, se de stockholms herrarne, de äro nu så bortskämda”, sade grosshandlaren, i det han knep i hop sitt ena öga, och slog askan af sin cigarr.

Thure smålog förnöjd och läpjade på sitt punschglas.

”Ja, ja, farbror vet hur det går till bland oss ungarlar i Stockholm”, svarade han och blinkade med en min af hemligt förstånd åt grosshandlaren. ”Man lefver raskt undan sitt lif

der. Kommer man väl in i hvirfveln af baler och supéer, så dras man med och kommer inte så lätt lös igen.”

”Nej, nej men, tror nog det”, sade grosshandlaren och sneglade skälmaktigt på den långa, fräkniga räkeln, som var så eftersökt på hufvudstadens baler.

Thure började nu att med mycken ifver och alltjemt med en min af hemligt förstånd tala om en mängd stockholmsförhållanden, och härunder vände han till hälften ryggen åt fröken Linder, lutade sig långt fram mot grosshandlaren, hviskade en del saker, och då fröken Linder ett par gånger gjorde en anmärkning, låtsade han icke höra, utan vände sig oafbrutet mot morbrodern och fortfor att prata.

Men då guvernanten strax derpå gick, blef Thure mycket häpen och förskräckt vid att morbrodern lade sin hand på hans axel, och vänligt, men äfven allvarligt sade:

”Hör nu, min gosse, du tycks alldeles ha missförstått fröken Linders plats i mitt hus? Jag betraktar henne som en af mina döttrar, och jag önskar att alla visa henne samma aktning som de visa dem.”

Thure bockade sig och framstammade någonting om missförstånd och ”inte hans mening” och ”högaktning”, etc., men inom sig svor han fröken Linder ett dödligt hat.

Thure var inte riktigt belåten, då han gick och lade sig, och han hade hela natten elaka drömmar. Han tyckte, att han dansade polka med fröken Linder, och att den lilla brunögda stod bredvid och kiknade af skratt.

Han steg tidigt upp följande morgon och gick ned i trädgården, för att taga sig en promenad före frukosten.

Det var en temligen stor trädgård, väl hållen, med fina gräsmattor och blomsterrabatter, och Thure tänkte då han

såg de jemna, nykrattade gångarne och de präktiga rosenbuskarne, att gubben måste vara icke så litet tät.

Just som denna behagliga tanke uppstod hos honom, fick han se fröken Linder, som satt under en hängask och läste. Han kom ihåg morbroderns uppmaning den föregående dagen, och han gjorde därför en artig helsning, under det han likväl inom sig tänkte, att det var en fasligt ful klädning, hon fått på sig. Så skulle ingen annan än en guvernant klä' sig!

”Fröken är tidigt uppe”, började han för att säga någonting.

”Ja, jag stiger alltid tidigt upp om sommarmorgnarne”, svarade den unga flickan vänligt, ty hon var inte det minsta ond på Thure för hans föregående ohöfligheter. ”Det är så angenämt att sitta och läsa en stund då.”

”Fröken är road af lektyr?” fortsatte Thure sina chevalereska frågor.

”Mycket – ofantligt mycket.”

”Det är ganska egendomligt”, sade Thure med en filosofisk min, ”att ni, hvars dagliga sysselsättning rör sig omkring böcker och läsning, icke förlorar smaken därför. Ni känner annars ordspråket om bagarbarn och bröd?”

”Liknelsen är icke riktigt träffande”, svarade fröken Linder småleende, ”Jag försäkrar er, att lexläsning och diktamen icke komma en att förlora smaken för Ibsens dikter.”

”Nej, naturligtvis, naturligtvis”, medgaf Thure nådigt. ”Jaså, det är Ibsen ni läser”, fortfor han, i det han böjde sig ned och såg på titelbladet af den unga flickans bok. ”En charmant författare! Emellertid kan man knappast göra sig en föreställning om verkan af hans dramer, då man

icke sett dem från scenen, utförda af dramatiska teaterns artister.”

”Nej, det förstås”, svarade fröken Linder, som hade sett alla dem, som blifvit uppförda. ”Men för så vidt jag vet, har Brand aldrig gått öfver någon scen?”

”Nej, jag tror icke det. Den är också det minst dramatiska och minst djupgående af hans verk.”

”Minst djupgående? – Ni har naturligtvis läst den?” tillade hon tvekande.

Nu var händelsen, att Thure icke hade läst Brand och, hvad värre var, han hade aldrig hört talas derom. Men han stod likväl tappert på sig.

”Ja visst”, svarade han brådskande. ”Den som emellertid gjort mesta uppseendet, är tvifvelsutän ’Ett dockhem’. Ni kan knappast föreställa er, hur man talade och disputerade derom i Stockholm ...”

”Ja, det är besynnerligt, att man kunde tvista om en sak, som utvecklar sig så följdriktigt och naturligt”, sade fröken Linder småleende.

”Fröken anser naturligtvis att Nora handlade rätt, då hon öfvergaf man och barn?” högg Thure in med stridslustna blickar.

”Handlade rätt? Hon handlade konsekvent med sin karakter, hon handlade så, som en qvinna med hennes lynne måste handla, då hon upptäcker sanningen.”

”Det vill säga, fröken tycker, att en qvinna har rättighet att så der midt i natten rymma ifrån hus och hem? – Ja, jag kunde just tro det!” utropade Thure, ilsket triumferande. ”Jag skulle kunnat svära på, att fröken hörde till dem, som taga Noras parti! Jag är öfvertygad om, att ifall fröken vore gift, skulle fröken anse, att det var hustrun som borde styra och ...”

Nu tyckte fröken Linder att Thure blef både litet komisk och oförskämd. Hon kände sig mycket frestad att gifva honom ett spetsigt svar, men hon hejdade sig och sade helt lugnt:

”Jag märker, att herr Holm icke är någon mennisko-kännare. Det är kanske därför ni har svårt att sätta er in i Ibsens författareskap. Lyd ni mitt råd och läs om ’Ett dockhem’ ett par gånger och tänk sedan noga derpå. Då kan ni kanske ge er in på sådana här dispyter, men till dess, afstå för er egen skull alldeles derifrån!”

Med dessa ord steg hon upp och helsade småleende ett ”god morgon”.

Thure kunde ingenting svara, men det kokade inom honom. Han tyckte att ingen människa någonsin retat honom så som fröken Linder, och han gjorde upp de vildaste hämndplaner mot henne. Han förestälde sig, hur hon på balen i öfvermorgon skulle få sitta och kläda väggarna, och hur han gång på gång skulle gå förbi henne och inte bjuda upp henne, hur ynkelig hon än såg ut, ja, inte ens dansa ett enda hvarf i kotiljongen med henne. Ah, hvad det skulle bli skönt att stuka henne, hon med sin Ibsen och sin menniskokänedom!

Den dagen voro kusinerna nästan oafbrutet upptagna af bestyr för den kommande festen, och deras hufvuden voro alldeles fulla af balfantasier. De sutto nästan hela förmiddagen i salen, och veckade remsor och pratade och skrattade, så att deras röster hördes ned på gatan, och fröken Linder, som satt i rummet bredvid och läste med barnen, måste flere gånger bedja dem vara litet tystare. Den lilla brunögda var i synnerhet uppsluppen; allt emellanåt drillade hon till som en fogel, och så kastade hon sina remsor upp i

taket, och så föll hon baklänges i stolen och gapskrattade hejdlöst åt kusin Thures öron, hon hade aldrig sett någonting så lustigt, tyckte hon.

Emellertid gick Thure och promenerade på stadens gator, för att bese dess märkvärdigheter och taga i ögonsigte de damer, ödet förde i hans väg. Han rynkade på näsan åt de flesta, men nere i parken mötte han ett par unga flickor, klädda i ljusa sommardräkter och med likadana parasoller och hattar. Thure fixerade dem skarpt. ”Très chic”, mumlade han för sig sjelf och vände derefter om vid alléns slut för att ännu en gång möta de sköna.

Då han kom hem och gick in i trädgården, fick han se den lilla brunögda, som satt i en berså med sina skära remsor. Det var så hett der uppe, att hon måste gå ned och svalka sig. Hon såg så obeskrifligt söt ut, der hon satt med de små fötterna upplagda på en pall, och den skära tarlatanen pösande omkring sig. Hon hade en mycket tunn klädning, så att de hvita, runda armarne nästan skimrade igenom tyget; allt emellanåt upphörde hon med sitt arbete, en varm rodnad flög öfver hennes mjella kinder, hon pustade och sköt ut sin lilla röda underläpp – hela hennes varelse såg ut som ett körsbär, som sväller i solskenet.

Thure stod en stund tyst och betraktade henne, och det der mytologiska förhållandet i hans ögon började glindra fram; men hur det var, fann han det slutligen opassande att stå så der och spionera, hvarför han hostade några tag och så helt plötsligt visade sig i ingången till bersån.

”Åh, hvad jag blef rädd!” utropade Elsa och hoppade högt upp. ”Jag tyckte att Thure såg ut som en ... Thure såg så förfärligt lång ut ...”

Thure småskrattade, tog en stol och satte sig ned och började prata hit och dit.

Så blef det en stunds tystnad; Elsa öppnade flere gånger munnen, liksom ville hon säga någonting, men ej kunde finna ord. Slutligen lade hon sitt arbete i knäet, såg hastigt upp och frågade under det hon med nålen ritade figurer på stenbordet:

”Hör nu, hvad tycker Thure om Anna Linder?”

”Det är säkerligen en mycket aktningsvärd ung dam”, svarade Thure högtidligt.

”Visst är hon aktningsvärd”, sade Elsa med en otålig axelryckning. ”Men hvad tycker Thure om henne, frågade jag?”

”Nåväl, upprigtigt sagdt, icke mycket”, svarade Thure med manlig öppenhet. ”Tvifvelsutän är hon en bra och bildad flicka, men hon är icke tilltalande för oss män. Hon saknar helt och hållet hvad man plägar kalla ’karltycke’.”

”Karltycke? Hvad är det för något?” frågade den lilla brunögda och såg menlös ut.

”Åh, inte behöfver jag väl säga en sådan flicka som Elsa, hvad man menar dermed”, svarade Thure med en eldig blick.

”Jo, jag försäkrar, att jag rakt inte begriper det”, fortfor Elsa och såg allt mer och mer enfaldig ut. ”Kan inte Thure säga mig det?”

”Kors, har inte Elsa märkt, hur på en bal t. ex. en del flickor genast blifva omringade och uppjudna, medan andra återigen – och deribland fröken Linder, fruktar jag – nästan oafbrutet få sitta?”

”Jo, det förstås, det har jag nog sett. Men jag begriper inte ... hvad är det som fattas dem? Hvad är det för fel på t. ex. Anna Linder?”

”Ja, *det* kan jag ej säga”, svarade Thure, i det han ryckte på axlarna och gjorde en elegant gest med båda händerna. ”Det är någonting, som är alldeles omöjligt att beskrifva, det är den underbara mystiken i qvinnans väsende. Dessutom måste jag bekänna, att jag för min del – hur orätt det än må vara – har en afgjord antipati för guvernanter och studentskor och bankflickor och sådana der. De äro icke längre för mig qvinnan, den omedvetna, den drömmande, den oberörda, och jag tror icke det skulle falla mig in att bjuda upp en sådan till dans.”

Nu blef Elsa litet het; Thures dumheter började reta henne.

”Nå, det var då märkvärdigt!” utropade hon häftigt. ”Skulle inte Thure vilja dansa med ... jag skall säga Thure, jag ...”

”Ja, det förstås”, afbröt Thure litet ängsligt, ”det kan ju finnas vissa konsiderationer som ... med ett ord sagdt, vissa skyldigheter, som tvinga ... Men smak och böjelse draga oss åt ett annat håll. Vi männer ...”

Elsa lät sitt arbete hvila en stund och betraktade Thure oafvändt, medan han höll ett långt tal för henne om mannens uppfattning af den rena qvinligheten, dervid oupphörligt slungande omkring sig sitt slagord: ”vi männer”. Hon tänkte inom sig, att han var den fulaste och dummaste karl, hon någonsin hade sett, och då han slutligen började närma sig henne och hon såg hur hans fingrar rörde sig emot henne, blef hon förskräckt, och fick plötsligen mycket brådt med att lägga in sitt arbete och gå upp för att kläda sig till middagen. Thure lät ännu höra några dyningar om qvinlighet och renhet, men Elsa skyndade sig bort det fortaste hon kunde, och medan hon gick uppför trappan, föresatte hon sig, att nog

skulle den herrn få plikta för sitt tal om guvernanter och studentskor.

Äntligen kom den efterlängtade baldagen. De små kusinerna foro af, iklädda sina blå och skära klädningar, som kommo dem att likna två små pullstrutar, och med hjernorna uppfyllda af lyckliga drömmar. Grosshandlaren och fröken Linder voro mera sansade, men Thure var i ett öfverspändt tillstånd, ty Elsa hade lofvat honom andra valsen, och han förestälde sig, hvilket uppseende han skulle göra med sina nya åtsittande pantalonger, och den vårdslösa, litet blaserade hållning, han ämnade använda.

På balen var mycket varmt och mycket trångt och ovanligt godt om kavaljerer, hvarför också Thure, så snart första valsen var förbi, skyndade sig att bjuda upp en dam till kotiljongen. Han lät presentera sig för de vackraste och bäst klädda flickorna, men märkvärdigt nog svarade de allesammans, att de redan voro uppbjudna. Thure blef litet het om öronen; det skulle vara öfver all beskrifning förargligt, om han ej finge en riktigt ”stilig” dam till kotiljongen. Hans lynne började antaga en gråaktig färgton, som ännu mera ökades, då han fick se fröken Linder, som stod omgifven af en hel skara herrar, hvilka den ena efter den andra tecknade sitt namn på hennes program.

”Nå, man får väl lof att bjuda upp henne till någon dans”, tänkte Thure med storslagen nedlåtenhet. ”Det skulle kanske se illa ut annars.”

Han gick således fram till fröken Linder och anhöll vårdslöst om en française. Men till sin gränslösa förvåning fick han det svaret, att hon icke hade någon dans ledig. Han blef alldeles purpurröd i ansigtet, men i det samma varseblef han Elsa, som stod strax bredvid dem och skrattade bakom

sofjädern, och då blef han lika blek, som han nyss varit röd. Han kände i detta ögonblick en aning om, att han hädanefters ej skulle komma att tillbedja qvinnorna, som han hittills gjort.

Emellertid förgick aftonen under den lifligaste sinnesstämning. Polkor, valser och françaiser tumlade på hvarandra, det var knappast två minuters uppehåll mellan hvarje dans. Temperaturen var tropisk, ty det var en het sommarafton, och balen till trängsel besökt; luften tätnade mera och mera, och dansmusiken larmade deri som åskskrällar; pannorna lackade af stora svett droppar, långa trasor af tyll och tarlatan slingrade sig kring kavaljerernas ben, mammor och pappor nickade fridfullt kring väggarna, och sofjädrar och näsdukar voro i en beständigt flägtande rörelse. Den lilla brunögda var alldeles purpurröd ända ned på halsen, och hon arbetade med sin sofjäder, så att de brända hårlockarne stodo rätt ut från hennes hufvud. Mellan danserna rusade herrarne in i buffeten och störtade i sig ett glas punsch och så ut igen, för att börja arbetet med stärkta krafter.

Den ende, som icke riktigt förstod att uppskatta aftonens nöje, var Thure. Han deltog visserligen i dansen, men det ville ej gå riktigt bra, och han fick nästan alltid fula och illa klädda flickor att dansa med. Han började att känna sig underligt stämd och att anställa små betraktelser öfver verdens fåfänglighet och lumpenhet. Hur många bland dessa flickor, ytliga och tanklösa som de voro, kunde väl göra anspråk på att kallas qvinna – kunde väl gömma den sanna qvinlighetens perla inom sig? Hur många af dessa unga män, som äflades om rikedom och skönhet, kunde väl uppskatta kärleken, den äkta, manliga kärleken, som qvinnan trånar efter? Nej, en bal med sin fåfänga och sitt koketteri var icke

rätta fältet för att söka idealet och göra sig förstådd deraf. Thure började ana hjertats mysterier, och ädla föresatser att öfvergifva flärd och kurtis och söka det mera gedigna uppstodo hos honom.

Styrkt af dessa ädla föresatser, lutade han sig mot dörrposten, lade armarne i kors och betraktade öfverlägset småleende de dansande paren, som, pustande och varma, nu promenerade ut till kotiljongen. Han undrade, om egentligen någon af dem skulle kunna fatta de sublima tankar, som nu rörde sig inom honom. Just som han undrade detta, fick han ett slag på axeln, och då han vände sig om, såg han sin morbrors röda, skinande ansigte och små blanka ögon, som betraktade honom med en illmarig blick.

”Hvad f-n, dansar du inte, pojke?” skrek grosshandlaren. ”Hvad är det för dumheter? Kom, ska’ jag skaffa dig en dam, der inne sitter en liten söt flickunge, som jag ska’ presentera dig för!”

Thure försökte att spjerna emot och mumlade någonting om trötthet och öfveransträngning. Men det hjälpte ej; grosshandlaren drog honom med sig bort till en flicka, som satt alldeles ensam i ett af de inre rummen, och presenterade honom som en eftersökt och skicklig stockholmsdansör.

Thure bockade sig snävt och sade ingenting; men den unga flickan steg genast upp och tackade honom med ett gladt leende. Hon hade en liten, mager figur och en ljusblå ylleklädning, som satt mycket illa, sköt upp fram och slog veck öfver höfterna. Äfven handskarne voro icke oklanderligt rena och mycket rynkiga kring handleden. Thure såg allt detta, då han förde henne ut i salen, och alla hans storslagna tankar om det sanna, qvinliga idealet flögo med ens sin kos,

medan han undersökte den stackars flickan och förargade sig öfver hennes stillösa drägt.

Och det hjälpte ej, att hon under hela kotiljongen var så glad och vänlig och tacksam. Hon gaf honom två dekorationer och berättade för honom, att hon var så road af dans, och så förtjust åt att ha fått en stockholmsherre till kavaljer. Thure lyssnade likgiltigt och nickade allt emellanåt med ett nådigt småleende, under det han sneglade på de andra dansande paren och harmades öfver sitt nederlag.

Äntligen var kotiljongen slut, och man lemnade balsalen. Thure skyndade sig genast ifrån sin dam, och han brydde sig inte alls om, att hon såg så god och vänlig ut, då hon tackade honom för dansen. Men just då han skulle gå ut i förstugan kom den lilla brunögda kusinen springande och ryckte honom i fracken. ”Nå, hade Thure roligt under kotiljongen?” frågade hon med ett afskyvärdt skälmaktigt leende.

”Mycket”, svarade Thure med manlig fasthet, ”det var en ovanligt intressant och bildad ung dam.”

”Jo, det tror jag det. Hon är ju guvernant hos hökar Pettersons. Och Thure, som inte kan tåla guvernanter – hur kunde det komma sig?”

Nu kände sig Thure tillintetgjord. Det var litet för starkt, tyckte han.

”Jaså, pappa talade inte om det”, ropade Elsa. ”O, den skälmen, den skälmen!” tillade hon, i det hon storskrattande sprang sin väg.

Det var rågen på alla hans missöden, och ifrån den stunden daterar sig det hat, som nu ofta plägar jäsa i hans ord, då han talar om sina medmänniskor.

Följande morgon berättade han, att han fått ett bref ifrån Stockholm, i och för ordnandet af vissa affärer. Han skulle så gerna velat stanna litet längre, men affärerna, som voro af en högst delikat natur, manade honom att brådska.

De små kusinerna gjorde ingenting för att qvarhålla honom, utan önskade honom upprigtigt lycka, både på resan och till utredandet af de delikata affärerna.

Hela denna sommar var Thure vid ett retligt lynne, och den sjelftillit, han vanligen plögade ådagalägga i ord och handlingar, var något minskad.

Men åt sina vänner sade han alltid, då talet kom på hans sejour hos morbrodern, att orsaken hvarför han så plötsligt måste resa, var att en ung flicka – fattig visserligen, fader och moderlös och guvernant hos en rik borgarfamilj, men en skönhet och ovanligt begåfvad – fäst sig allt för mycket vid honom och gifvit en origtig tydning åt den uppmärksamhet han egnat henne.

Huruvida någon af vännerna trodde på denna saga, är bäst att lemna osagdt.